

Od herbarija do floralnih motiva izvedenih tehnikom ručnog veza u kreiranju tekstila

---

Ždravac, Karmen

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:495728>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO- TEHNOLOŠKI
FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**OD HERBARIJA DO FLORALNIH MOTIVA IZVEDENIH TEHNIKOM RUČNOG
VEZA U KREIRANJU TEKSTILA**

Karmen Ždravac

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO- TEHNOLOŠKI FAKULTET
ZAVOD ZA DIZAJN TEKSTILA I ODJEĆE

ZAVRŠNI RAD

**OD HERBARIJA DO FLORALNIH MOTIVA IZVEDENIH TEHNIKOM RUČNOG
VEZA U KREIRANJU TEKSTILA**

Mentor: doc. art. Lea Popinjač

Student: Karmen Ždravac

Matični broj: 0269128875

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Institucija: Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet

Zavod: Zavod za dizajn tekstila i odjeće

Broj stranica: 47

Broj slika: 54

Broj likovnih ostvarenja:

Broj literaturnih izvora: 14

Članovi povjerenstva:

1. izv. prof. art. Koraljka Kovač Dugandžić, Prof. likovne kulture, predsjednik
2. doc. art. Lea Popinjač, član-mentor
3. prof. dr. sc. Ana Sutlović, član
4. doc. art. Marin Sovar, ak.slik.graf., zamjenik člana

Datum predaje i obrane završnog rada:

SAŽETAK

Završni rad će se zasnivati na razvoju likovne ideje herbarija kao polazišne točke, preko istraživanja floralnih motiva kod različitih dizajnera tekstila do razrade vlastitih motiva koji će biti realizirani u tehnici ručnog veza. U radu će biti razrađen proces nastanka herbarija, likovni opusi relevantnih dizajnera tekstila za ovu temu kao i različite tehnike ručnog veza.

Ključne riječi: herbarij, kućni dekor, simbolika, tekstilni dizajneri

ABSTRACT

The final work will be based on the development of the artistic idea of herbariums as a starting point, through the research of floral motifs in different textile designers, to the development of their own motifs that will be realized in the technique of hand embroidery. The paper will elaborate the process of creating herbariums, art opuses of relevant textile designers for this topic, and various hand embroidery techniques.

Keywords: herbarium, home decor, symbolism, textile designers

SADRŽAJ

1.UVOD	2
2.TEORIJSKI DIO (razrada teme)	3
2.1 Botanika	4
2.1.1 Botanički vrt.....	5
2.1.2 Herbarij.....	6
2.2 Cvijet	7
2.2.1 Simbolika cvijeta.....	10
2.2.2 Bonton.....	10
2.2.3 Boja.....	11
2.2.4 Značenje određenog cvijeta.....	13
2.2.5 Simbolika u Kršćanstvu.....	19
2.3 Umjetnici koji kroz razne likovne i tekstilne tehnike koriste cvijeće kao motiv	23
2.3.1 Oscar-Claude Monet.....	24
2.3.2 Vincet Willem Van Gogh.....	25
2.3.3 Lindsay Taylor.....	26
2.3.4 Makoto Azuma.....	28
2.3.5 Melissa Zexter	30
2.3.6 Cal Holmes	31
3.METODIKA RADA	33
3.1 Izrada veza.....	33
3.2 Materijal i pribor.....	38
4.ZAKLJUČAK	45
5.POPIS LITERATURE	46
6.IZVOR SLIKA	47

1. UVOD

U ovom radu baviti ću se proučavanjem tehnike herbarija i izradom mape radova inspirirane odabranim floralnim motivima iz herbarija kojeg sam sama izradila. Cilj ovog rada je pronaći i prikazati poveznice između prirode, tekstilne umjetnosti, biljnog svijeta i tehnike veza.

Konačni rezultat istraživanja i praktičnog dijela ovog rada pokazat će se primjenom u kućnom dekoru pri čemu mi je bilo bitno utkati vizualno i simbolički bogat svijet prirode u završni tekstilni proizvod.

Također ću se osvrnuti i na tekstilne dizajnere te ostale umjetnike koji su kroz povijest na senzibilan i jedinstven način pristupali prirodi i koristili je kao motive ili materijal za izradu svojih likovnih radova.

2. TEORIJSKI DIO (razrada teme)

2.1 Botanika

Botanika je dio biologije tj. znanost koja proučava sve pojave života u biljaka. Riječ “botanika” dolazi od grčke riječ 'botane' što označava grmlje, travu, bilje koje raste na livadama.

Za ovu znanost upotrebljava se i naziv fitologija (grč. fiton = biljka). Već i sama riječ “botanika” po svom značenju i podrijetlu govori nam da su počeci botanike kao znanosti bili vezani na antičku Grčku, a osnivačem, “ocem” botanike smatra se Aristotelova učenika Teofrasta (371-286 pr. n. e.) koji je u 10 knjiga o “Prirodnoj povijesti bilja” sakupio sve dotadašnje botaničko znanje. Međutim razvoj botanike nemoguće je odvojiti od razvoja ljudske kulture jer je još od pretpovijesnoga vremena čovjek skupljao informacije o biljkama koje ga okružuju. Pri tome je bilo bitno koje su biljke jestive, ljekovite, otrovne ili koje se mogu koristiti kao oruđe ili oružje.

Kroz dugo povijesno razdoblje botanika se razvila u kompleksnu, multidisciplinarnu znanost koja u svom opsegu ujedinjuje niz različitih disciplina. Mnoge od tih disciplina proučavaju životne pojave svojstvene svim živim bićima pa su svojim metodama i mnogim spoznajama vrlo slične odgovarajućim disciplinama kod zoologije, mikrobiologije, medicine i dr. (npr. genetika, fiziologija, ekologija, citologija i sl.).

Današnja znanost nastoji pojave promatrati dinamički i u punom opsegu ne ograničavajući njihovo razumijevanje nekim unaprijed zadanim granicama znanstvenih disciplina. Zbog toga se mnoge klasične znanstvene discipline međusobno isprepliću te stalno nastaju nove. Bez obzira na to klasifikacija znanosti omogućuje lakše snalaženje u ogromnoj količini znanstvenih informacija koje su nam danas dostupne. Neke važnije botaničke discipline su:

Morfologija ili znanost o obliku proučava i opisuje biljne oblike i predstavlja osnovnu botaničku disciplinu. Kad morfologija proučava i opisuje vanjsku građu - biljne organe, označava se kao organografija (morfologija u užem smislu), a proučavanjem unutarnje građe bavi se anatomija.

- Fiziologija proučava sve procese u biljnom tijelu tijekom života biljke.
- Ekologija proučava odnos biljke prema okolišu, tj. živoj i neživoj prirodi
- Genetika proučava sve pojave i procese vezane uz nasljeđivanje i prenošenje nasljednih svojstava s roditelja na potomstvo.
- Sistematika je botanička disciplina koja se bavi svrstavanjem biljaka u određene sustave.
- Taksonomija se bavi imenovanjem biljaka
- Filogenija proučava srodstvene odnose između pojedinih biljnih skupina.
- Fitogeografija proučava rasprostranjenost pojedinih biljnih skupina na površini Zemlje.
- Fitocenologija proučava zakonitosti združivanja određenih biljnih skupina u biljne zajednice ili fitocenoze.
- Paleobotanika proučava izumrle biljne skupine koje su se u zemljinoj kori sačuvale u obliku fosila.¹

Postoje i botaničke discipline koje se bave proučavanjem samo određenih biljnih skupina npr. briologija (mahovine), dendrologija (drvenaste bilje) i sl. Postoje i brojne primjenjene botaničke discipline kod kojih se botaničke spoznaje kombiniraju s drugim znanstvenim područjima npr. šumarstvo, agronomija, ekonomska botanika I drugo.

Jedna od glavnih funkcija koncepta botanike je opis biljaka . Za to postoji deskriptivna botanika, koja to čini putem taksonomije (koja je odgovorna za njihovu klasifikaciju) i nabranjem unutar svake skupine kojoj pripada. U njemu se koristi karakteristična terminologija botanike koja točno opisuje biljke ili organizme koji se proučavaju.

Taksonomija se primjenjuje unutar botanike, koja klasificira i daje im nomenklaturu . Klasifikacija u smislu botanike sastoji se od sljedećih svojti ili blokova koji čine loze: kraljevstvo, odjel (pod-), klasa (pod-), red (pod-), obitelj (pleme), rod (odjeljak) , vrste i podvrste (sorta i oblik, ako je primjenjivo).

Definicija botanike također uključuje proučavanje funkcioniranja tkiva i organa koji čine biljke, a to čini fiziologija biljaka koja proučava kemijske i fizikalne procese u njima. Oni ispunjavaju četiri glavna procesa, a to su: fotosinteza, transpiracija, disanje i probava.

---

1. ¹ TRINAJSTIĆ, I., 1978: Sistematika bilja (Embriobyonta), (interna skripta), 1-117. Zagreb.

1. Fotosinteza je proces koji se odvija samo u zelenom dijelu biljaka, kada one dobiju sunčevu svjetlost ili neki drugi izvor, koji ima sastojke (ugljični dioksid, koji apsorbira lišće, i vodu koju upijaju iz korijena) kako bi proizveli hranu .
2. Znojenje se javlja kroz lišće i u tom procesu biljke gube puno vode, ali njegov višak ne dopušta CO₂ da uđe u biljku kroz stoma ili pore, proces neophodan za stvaranje šećera.
3. Disanje , koje čine kroz lišće. Danju, tijekom procesa fotosinteze, biljka apsorbira CO₂ i oslobađa kisik; a noću apsorbira kisik i oslobađa CO₂, ali u manjoj mjeri.
4. U probavi , biljna hrana je škrob koji nastaje tijekom fotosinteze, i to tako što ga razgrađuje tako da ga biljka može apsorbirati, taj se proces događa u bilo kojem njegovom dijelu.

2.1.1 BOTANIČKI VRT

Botanički vrt prostor je posvećen očuvanju i proučavanju različitih biljnih vrsta koje šira javnost može posjetiti u rekreacijske ili akademske svrhe.

Ciljevi ovih prostora su očuvanje vrsta , koje mogu uključivati one kojima prijete ili kojima prijete izumiranje; njihova istraga ; poučavanju, jer preko njih stanovništvo može znati što je botanika, što proučava botaniku, kraljevstva botanike i neka druga razmatranja, karakteristična za botaniku; educirati građane da ih senzibiliziraju o važnosti očuvanja; i turizam, jer stanovništvo zanima ekoturizam, za koji je botanički vrt izvrsna opcija.

U samoj blizini centra Zagreba nalazi se Botanički vrt koji je zbog svoje velike obrazovne, kulturno-povijesne i turističke vrijednosti i svog samog značenja za grad Zagreb i Republiku Hrvatsku, od 1971.godine zaštićen je kao spomenik prirode i arhitekture.

Začetnik ideje o potrebi osnivanja divnog botaničkog vrta bio je prof.dr. Bohuslav Jiruš, prvi profesor botanike na zagrebačkom sveučilištu, njegov nasljednik profesor Antun Heinz je uspio ostvariti tu ideju osnovavši botanički vrt godine 1889.godine.

Većina vrta je izgrađena je u engleskom stilu sa skupinama grmlja i drveća koji su sađeni na ne pravilnim poljima arboretuma te krivudavim stazama. Atrakcija koja je vladala jednim periodom u vrtu je zasigurno bio morski akvarij (oko 1911.godine) i nalazio se u sklopu staklenika , no srušen je zbog izgradnje visokog staklenika za palme, pretpostavka je da su ga i maknuli radi financijske situacije. Vrt se izgrađivao godinama nakon perioda četrdesetih godina 20.stoljeća vrt je bio oštećen bombardiranjem i bio je zatvoren za građanstvo. Nekoliko godina kasnije, nakon izgradnje i održavanja vrta sistematsko polje za učenje biljne sistematike.

Sl.1: Botanički vrt grada Zagreba

Sl.2: Botanički vrt grada Zagreba

2.1.2 HERBARIJ

Herbarij (lat. herbarium), naziv za zbirke prešanoga sušenog bilja koje se uz povremenu dezinfekciju može sačuvati vrlo dugo. Biljke se u zbirku ulažu na herbarijskim arcima papira i razvrstavaju po vrstama, rodovima i porodicama u posebnim herbarijskim ormarima s odgovarajućim pretincima.

Uza svaku biljku na herbarijskom arku nalazi se etiketa na kojoj su, ako je pravilno sastavljena, označeni naziv herbarijske zbirke, latinsko ime biljke, nalazište (lokalitet), tj. mjesto gdje je biljka ubrana, zatim stanište (biotop), tj. ekološke značajke nalazišta, datum sakupljanja, ime sakupljača i ime onoga tko je biljku odredio (determinirao), a mogu biti navedeni i drugi važniji podatci. Herbarijske zbirke vrlo su bitan komparativni materijal u mnogim taksonomskim i florističkim, odnosno geobotaničkim istraživanjima, pa se najčešće nalaze uz botaničke institucije i prirodoslovne muzeje.

U Hrvatskoj ima nekoliko herbarijskih zbirki. Najveća je u Botaničkom zavodu Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta u Zagrebu. Ta je zbirka podijeljena na hrvatski herbarij (Herbarium Croaticum), gdje je zastupljena pretežito hrvatska flora, generalni herbarij (Herbarium generale) s biljkama iz mnogih područja svijeta, a kao posebna cjelina čuva se Herbarij Ive i Marije Horvat, gdje su pohranjene uglavnom biljke iz Hrvatske i ostalih područja jugoistočne Europe.

Velike herbarijske zbirke, u kojima ima mnogo biljaka naše flore, nalaze se u Beču i Budimpešti jer su, osobito u XIX. st., hrvatsku floru istraživali mnogi inozemni istraživači.²

Sl.3: Način izrade herbarija

2.2 CVIJET

Cvijet (lat. flos), biljni izdanak ili dio izdanka s metamorfoziranim listovima koji služe spolnomu rasplodu. Cvjetovi su prema vegetativnim dijelovima biljaka redovito jasno omeđeni kao posebne morfološke cjeline.

Najpotpunijom građom i najvećom raznolikošću ističu se cvjetovi kritosjemenjača. Oni imaju redovito pravilan oblik pa su najčešće aktinomorfni, odnosno polisimetrični (mogu se s više ravnina podijeliti u po dva simetrična dijela, npr. mak) ili

² Leksikografski zavod Miroslav Krleža, herbarij

su zigomorfni, odnosno monosimetrični (imaju samo jednu ravninu simetrije, npr. leptirnjače), rjeđe su bilateralni ili disimetrični (s dvjema ravninama simetrije, npr. srdašca), a samo iznimno asimetrični ili nesimetrični (kana).

Jedna je od važnih značajki pravoga cvijeta spolni dimorfizam, koji se vidi u građi i funkciji prašnika kao muških i plodnih listova kao ženskih spolnih organa. Cvjetovi kritosjemenjača imaju osim muških i ženskih spolnih organa još i poseban ovoj od neplodnih (sterilnih), često živo obojenih listića, koji čine ocvijeće (perianthium). Tipičan cvijet kritosjemenjača dvospolan je (monoklinski ili hermafroditski), tj. sadržava i muške i ženske organe. Rjeđi su u tih biljaka jednospolni (diklinski) cvjetovi, koji se nazivaju muški ili prašnički ako imaju samo prašnike, a ženski ili plodni ako imaju samo plodne listove (tučkove). Biljke s jednospolnim cvjetovima mogu biti jednodomne (monecične), kada se na istoj jedinki (individuumu) razvijaju i muški i ženski cvjetovi (npr. kukuruz, bukva, hrast), ili dvodomne (diecične), kada se na jednim jedinkama razvijaju samo muški a na drugima samo ženski cvjetovi (npr. vrba, topola, golesak). – Cvjetište je kratka os cvijeta, za koju su prirasli svi ostali njegovi dijelovi. U većine kritosjemenjača svi dijelovi cvijeta čine određen broj krugova ili ciklusa (pršljena); takvi se cvjetovi nazivaju cikličnima i oni se najčešće sastoje od 4 ili 5 ciklusa (tetraciklični ili pentaciklični); rjeđi su u tih biljaka aciklični cvjetovi, kojima su dijelovi smješteni na cvjetištu zavojito (spiralno, npr. magnolija) ili hemiciklični ako su neki dijelovi poredani u pršljenima, a neki spiralno.

Glavni su dijelovi potpuno razvijena cvijeta kritosjemenjača: cvjetište, ocvijeće, prašnici koji čine u dvospolnim cvjetovima andrecej i plodni listovi koji kao nosioci sjemenih zametaka čine u dvospolnim cvjetovima ginecej (gynaeceum). Cvjetište (receptaculum) u cvijetu kritosjemenjača najčešće je kratko; ono je ravno, izbočeno ili izdubeno. O obliku cvjetišta ovisan je položaj ostalih dijelova cvijeta na njemu. – Ocvijeće ili perijant (perianthium) zaštićuje kao vanjski ovoj ostale dijelove cvijeta, a različitim živim bojama i mirisima primamljuje kukce koji oprašuju cvijet. Često su svi listići ocvijeća oblikom, veličinom i bojom međusobno jednaki, što se naziva perigon (npr. tulipan). Češće je ocvijeće razlučeno u vanjsku, najčešće zelenu, čašku (calyx), koja je sastavljena od lapova (sepala), i unutar. vjenčić (corolla), koji je redovito sastavljen od živo obojenih latica (petala). Listići ocvijeća (perigona, čaške, vjenčića) mogu biti jedan od drugoga odvojeni ili međusobno srasli. Prašnici (stamina) imaju u različitim skupina kritosjemenjača različitu građu i oblik. Najčešće je prašnik sastavljen od dvaju gl. dijelova:

od tankoga drška ili niti (*filamentum*) i obično znatno deblje prašnice ili antere (*anthera*). Dršci su prašnika različite debljine i duljine, a ima i sjedećih prašnika, bez drška. Antera je sastavljena od dviju polutki ili teka (*thecae*), koje su međusobno vezane konektivom.³

U plodnici (*ovarium*), donjem, najširem dijelu tučka, nalaze se zatvoreni sjemeni zametci, jedan ili više njih. Na gornjem je dijelu tučka njuška (*stigma*), koja prilikom oprašivanja prihvaća pelud. Njuške različitih skupina kritosjemenjača različita su oblika, na površini su bradavičaste, dlakave, rasperjane ili sluzasto ljepljive. Njušku i plodnicu često veže vrat (*stylus*) koji ima većinom oblik tankog drška. Funkcija mu je dovođenje njuške u položaj povoljan za oprašivanje te provođenje i prehrana polenove mješine u procesu oplodnje. Broj tučkova u cvijetu i njihova građa ovisi o broju plodnih listova koji čine ginecej. Ako se ginecej sastoji samo od jednoga plodnog lista, kao npr. u mahunarki, onda se u cvijetu nalazi samo jedan tučak. Ako je ginecej sastavljen od većeg broja plodnih listova, onda ili svaki plodni list tvori zaseban tučak (ginecej je apokarpan) ili su pak svi plodni listovi srasli u jedan tučak

Plodnica sinkarpnoga gineceja često je razdijeljena na više pretinaca (*septa*), a smještena je na cvjetištu tako da može biti nadržala, obrasla ili podrasla. Nadržale plodnice na izbočenom ili ravnom cvjetištu stoje iznad ostalih dijelova cvijeta ili u istoj visini s njima. Obrasle su plodnice smještene na dnu izdubenog cvjetišta, ali s njime nisu srasle (*periginski cvijet*, npr. trešnja). Podrasle su plodnice smještene također u izdubenom cvjetištu i s njim su potpuno srasle (*epiginski cvijet*, npr. kaćuni). Sjemeni zametci smješteni su unutar plodnice. Glavni je dio sjemenoga zametka njegovo središnje staničje, koje se naziva nucel (*nucellus*). Za placentu plodnice pričvršćen je sjemeni zametak drškom koji se naziva funikul (*funiculus*). Iz dna (*chalaza*) nucela izlaze 1 ili 2 ovoja (*integumenta*). Oni obavijaju cijeli nucel, a na vrhu ostavljaju mali otvor (*mikropilu*), koji omogućuje pristup do nucela. Tijekom dozrijevanja sjemenoga zametka razvija se unutar nucela embrionska ili zametna vrećica. Kada je sjemeni zametak zreo za oplodnju, nalazi se kod kritosjemenjača u embrionskoj vrećici normalnog tipa na

---

³ Morfologija biljaka – razvoj, građa i uloga biljnih tkiva, organa i organskih sustava
Toni Nikolić

gornjem polu 1 jajna stanica i 2 stanice koje se nazivaju sinergide, na donjem polu 3 stanice (antipode), a u sredini je smještena sekundarna jezgra embrionske vrećice. Kod kritosjemenjača poznat je i veći broj drugih tipova embrionskih vrećica.⁴

2.2.1 SIMBOLIKA CVIJETA (bonton, značenje boja)

Darivanje cvijeća ide daleko u povijest, negdje između 12-tog i 13-tog stoljeća, kada je samo tumačenje cvjetnih poruka usavršeno u Kini i Japanu. Europa je upoznata s darivanjem cvijeća tek u 18. stoljeću, a najviše kako bi se izrazila ljubav. Poznavanje značenja cvijeća omogućava nam da iskoristimo njihov fascinantno skriveni jezik za komunikaciju na alternativan i romantičan način.

2.2.2 BONTON

Bonton darivanja- osnovne karakteristike darivanja cvijeća sastoje se od nekoliko "pravila".

Kada je određena osoba pozvana kod nekoga (naravno ako smo u ulozi gosta) jedan od ljepših poklona je buket. Nije toliko ovisno koju vrstu cvijeća poklanjamo, no isto tako ipak treba biti upućen u njihovo značenje, svaka prigodna nije jednaka u smislu slavlja, samo posjeta, nekakvog drugog događaja koji nije toliko prikladan za slavlje. Ukoliko se radi o privatnom pozivu domaćice donosimo cvijeće, no ako se radi o večeri, službenom pozivu onda se isključivo cvijeće šalje naknadno nakon večere.

---

⁴ Morfologija biljaka – razvoj, građa i uloga biljnih tkiva, organa i organskih sustava
Toni Nikolić

Muškarac daruje samo rezano cvijeće, nikako cvijeće u posudi. Tegle su rezervirane jedino za dar žene ženi, a i neoženjeni muškarac koji često zalazi u neku kuću, bez poziva, može se prilikom nekog događaja odužiti cvijećem u posudi.

Odabir određenog cvijeća: žene koje su u braku, zauzete- ne poklanjaju se crveni karanfili niti crvene ruže, zbog odabira boje može doći do ne sporazuma jer boja je jako veliki faktor značenja ovdje. Ljiljani i krizanteme se donose isključivo u druge svrhe, nipošto kao poklon određenoj osobi.

Ukoliko smo u pratnji muškarca, on daruje buket kada i se posjećuje nekoga, prilikom toga ne bi trebao biti umotan nego isključivo odstraniti omot od papira.

Prilikom samog slanja cvijeća, na posjetnicu se iskazuje razlog, podrška, emocija koju smo htjeli poručiti prilikom koja se događa trenutno.

2.2.3 BOJA

Takozvani jezik cvijeća , koji se naziva i Floriografija, način je izražavanja osjećaja, prenošenje poruka koje se ne mogu uvijek izgovoriti i dolaze iz viktorskijskog doba, u kojem je skromnost, posebno u pitanjima osjećaja, bila pravilo. Postoji čak i japanska umjetnost cvjetnog jezika koja se zove hanakotoba.

U stvarnosti, još od srednjeg vijeka i renesanse , moralna značenja pripisivala su se cvijeću , ali tek u devetnaestom stoljeću zanimanje za jezik cvijeća poprimilo je svoj razvoj.

Boja je jednako važna kao što je važno odabrati i cvijet zbog svoje simbolike koju sadrži u sebi i nosi je iz istočnjačkog ljubavnog komuniciranja koji se star preko tisuću godina.

Cvijeće ima vrlo jak, intenzivan i snažan raspon boja u spektru, iskazuje jako veliku, atraktivnu, snažnu poruku, karakter, emocije koje želimo iskazati prilikom poklanjanja.

Crveni cvjetovi , na primjer, imaju boju ljubavi i svih strasti., simbolizira ljubav i hrabrost. Ovom bojom vatra je prvi put označena, element koji gori, gori, nadvladava baš poput strasti. Stoga, darovati buket crvenih ruža znači izjaviti strastvenu ljubav prema drugoj osobi. Crveni karanfili, s druge strane, simbol su neuzvrćene ljubavi.

Još jedna vrlo izražajna boja je žuta. Boja teško razumljiva, jer sadrži u sebi mnoštvo oprečnih značenja, od mudrosti do bijesa, od optimizma do zavisti. Buket žutih ruža, na primjer, može značiti ljubavnu poruku, manje intenzivnu od one koju prenose crvene ruže, ili istovremeno može značiti nevjeru ili ljubomoru .

Bijela iskazuje simbol dobrote, nevinosti, svetosti, rođenja te se smatra "bojom" savršenstva . Ona je pokazatelj čistoće i mira, sklada, daje osjećaj mekoće, nježnosti, požrtvornosti.

Dostojanstvo, uspjeh i ponos predstavlja ljubičasta boja koja je oku često nježna bez obzira radilo se o tamnijoj ili svjetlijoj nijansi. Najčešća usporedba s kojom bi se ljubičasta istaknula je divljenje i dostignuće, simbolizira vodstvo, kraljevstvo, ambiciju ali i ljubav.

Boja koja definitivno naglašava i ističe svoju energiju, toplinu, žarkost, entuzijazam je narančasta. Simbolika narančastog buketa iskazuje želju za životom, samopouzdanje i zadovoljstvo.

Plava je izražajna sa svojom opuštajućom karizmom, boja puna vedrine i smirenosti koja daje osjećaj koji djeluje kao lijek protiv nervoze. Ugodna je, može izraziti oprost, simpatije te ublažiti bol.

Mladost i uživanje je vjesnik ružičaste boje koja diše nevinošću, veseljem i velikom dozom otmjenosti. Simbolizira sreću i mladost.

Asocijacija zelene boje je prvenstveno priroda, utjelovljuje, označava zdravlje, optimizam, obnovu. Ukoliko poklanjamo buket zelenog cvijeća želimo iskazati dobru namjeru i poželjeti sreću.

Žuta je simbol koji iskazuje prijateljstvo, upućuje na uživanje, radost te nove početke. Podsjeća na osjećaj zahvalnosti, humora, veselja, podrške i energičnosti.

2.2.4 ZNAČENJE ODREĐENOG CVIJETA

Određeni cvijet ima svoje značenje, porijeklo, posebnu priču, omogućuje slanje poruke prikladne za svaku priliku. Značenje je važno jer ima određenu poruku i zbog toga se pri odabiru za određenu priliku, svrhu, događaj, osobu treba informirati o biljci koju poklanjamo. U odabiru moramo paziti i na to što i gdje koji cvijet znači, kultura nije jednaka kod svih i treba posebno obratiti pozornost na povijest.

Narcis je bogat sa značenjima, različite kulture utječu na ovaj cvijet. U židovskoj kulturi narcis je cvijet koji iskazuje plodnost i ljepotu kod žena, u Kini donosi sreću, kod Kelta je pojam čistoće, a za stare Rimljane je bio simbol zagrobnog života te je posađen na grobnicama.

Sl.4: Narcis

Suncokret predstavlja status energičnosti, pozitivnosti, ljepote, svijetla. Izražava zahvalnost, iskazivanje prijateljstva. Riječ suncokret potječe od grčkih riječi Helios - Sunce i anthos - cvijet. Razne su kulture upravo suncokret smatrale boga Sunca. U rano jutro svoje cvjetove okreće ka Suncu na istoku, prati njegovu putanju tokom dana ka zapadu, da bi kada Sunce zađe njegova glava cvijeta klonula kao da spava. Po toj je karakteristici i dobio ime.

Sl.5: Suncokret

Orhideja ima mitsko podrijetlo, rođen je u sjećanju na Orhideju (androginu figuru punu šarma i ljepote). Izražava sklad i ljepotu, s varijacijama je senzualan i odiše elegancijom. Idealan je kao dar jer predstavlja profinjenost, upućuje čisti i iskreni osjećaj, te je simbol ljubavi.

Sl.6 Orhideja

Tulipan ima različito značenje na istoku i zapadu, simbolika mu se mijenja u skladu s geografskim područjima. Na zapadu on iskazuje vrijednosti materijalne i intelektualne vrijednosti dok na istoku simbolizira savršenu ljubav. Jednostavan je i idealan za proslavu manjih slavlja kao poklon izgleda bolje ukoliko je mješovitih boja.

Sl.7: Tulipan

Ružu možemo protumačiti na više načina, zavisi o boji samog cvijeta, ukoliko je crvene boje ona simbolizira strast, ljubav, požudu, bijela ukazuje na čistoću, narančasta želju, žuta ljubomoru. U antici osim kao cvijet ljubavi i sreće punog života bila je i simbol herojske hrabrosti, trijumfa i slave. Ruže su se stavljale na grobove palih junaka i povezivali ih s posmrtnim životom. U Rimu su uveli čak i poseban praznik, tzv. Rosalia kada su se posipanjem ruža po grobovima i pripremom jela od njezinih latica sjećali pokojnih rođaka i prijatelja.

Sl.8: Ruž

Kala se poklanja za posebne događaje poput vjenčanja, pričesti i krštenja. Simbol je iskrenog poštovanja i prijateljstva, ističe divljenje i iskrenost. Kala je dobila ime po grčkoj riječi Calla, što znači lijep. U drevnoj grčkoj mitologiji kala je bila posvećena boginji ljubavi, braka i rađanja Heri, ženi vrhovnog boga Zeusa.

Sl.9: Kala

Iris se proširio po svijetu kao cvijet koji ima značenje nositelja dobrih vijesti te nade. Prema bojama ovog cvijeta ljubičasti Iris predstavlja mudrost, plavi je simbol vjere i nade, bijeli čistoću a žuti iskazuje strast. Samo ime predstavlja grčku božicu Iridu-glasovnice bogova koji su dugu koristili za stvaranje mosta između Olimpa i Zemlje.

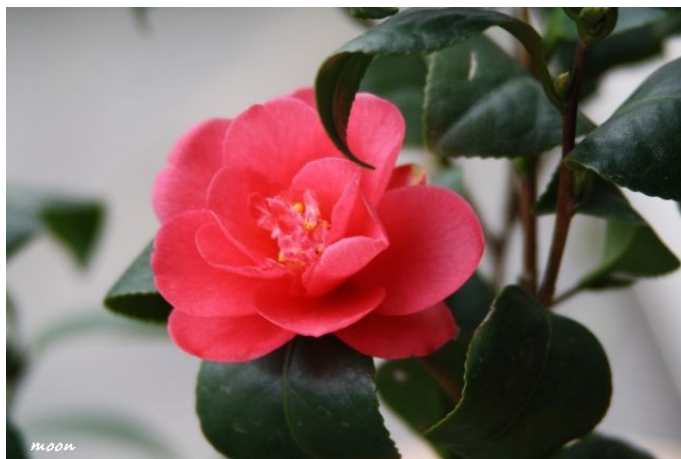
Sl.10: Iris

Božur se pokazatelj sramežljivosti. Fascinantan je cvijet koji je najčešće u nijansama ljubičaste i ružičaste boje koji skriva značenje sramote i stidljivosti. Cvijeće je stvoreno za ljubavnike koji ne mogu pronaći hrabrosti da se izjasne i izraze svoje emocije.

Sl.11: Božur

Kamelija je cvijet koji utjelovljuje bit vječne pobožnosti. Kod Kamelije ponovno imamo različita značenja kod boja, ukoliko je crvena ona simbolizira goruću strast, bijela predstavlja iskrenu naklonost, ružičasta je znak nostalgije, a šarena verzija je simbol povjerenja i nade.

Sl.12: Kamelija

Azaleja je postala simbol borbe protiv ženskih bolesti, nosi u sebi pozitivnu narav. Nositelj je nade za budućnosti ujedno najavljuje proljeće. Ugodnog je mirisa, svjetlije je boje pa s time zrači osjećaju povjerenja.

Sl.13: Azalea

Rhododendron je biljka koja ukazuje na opasne situacije, predlaže oprez s obzirom na zamke diktirane toksičnošću nekih vrsta ovog zimzelenog grmlja. S druge strane drevni rituali i čarobne čarolije iskorištavali su rododendron za svoje snažne zaštitne moći.

Sl.14: Rododendron

Dalija je korištena kao lijek protiv epilepsije i upotrebljavali su je Azteci (pronađeno u starom aztečkom dokumentu). U Europu su je donijeli konkvistadori te njime izazvali veliku senzaciju. Posjedovala ih je carica Jozefina, navodno se kralo iz vrta. Poriječlom je iz Meksika, simbolizira eleganciju i uzvišenost.

Sl.15: Dalija

2.2.5 SIMBOLIKA U KRŠĆANSTVU

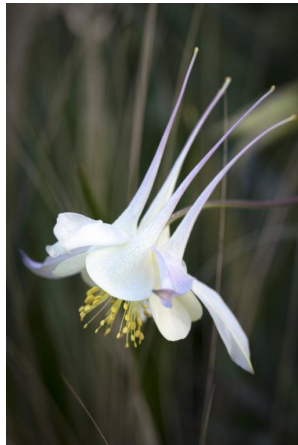
U religiji cvijeće se služi kao snažan simbol duhovne stvarnosti. Biljke u usporedbi kod religije možemo primijetiti kao ikone koje predstavljaju neku temu, konkretnu osobu.

Djetelina (trolistak) prema priči sv. Patrik propovijedajući evanđelje u Irskoj primjerom djeteline dokazivao postojanje Trojstva. Po tome je djetelina (shamrock) postala znamenjem Irske, sa svoja prirodna tri lista upućuje na sveto trojstvo.

Sl.16: Djetelina

Pakujac ili Kandilka ili Golubičica (lat. *Aquilegia*) – cvijet te biljke nalikuje bijelu golubu što je i temelj njene simbolike, kojom se označuje nazočnost i djelovanje Duha Svetoga. Sedam cvjetova kandilke na jednoj stabljici označava sedam darova Duha Svetog, prema riječima Izajijina proroštva: „Na njemu će Duh Jahvin počivat, duh mudrosti i umnosti, duh savjeta i jakosti, duh znanja i straha Gospodnjeg.“ (Iz 11, 2)[3]

Sl.17: Pakujac

Ljiljan (lat. *Lilium candidum*) u ranoj kršćanskoj umjetnosti ovaj cvijet se pojavljuje kao oznaka svetih djevice. Poseban događaj koji se povezuje s ljiljanom je navještenje-

prikazima iz doba Renesanse anđeo Gabrijel u ruci drži Ljiljan, zbog toga je također simbol anđela Gabrijela. Kao simbol čistoće svetačka je oznaka većeg broja svetaca.

Sl.18: Ljiljan

Ruža (lat. Rosa) je cvijet Venera koja se predstavlja kao božice plodnosti, ljubavi kroz mitologiju. Kod Rimljana ruža se smatra slikom ponosa, pobjede i slavodobitne ljubavi. Simbol ruže u kršćanstvu se smatra kao znak mučeništva, a bijela je znak čistoće. Tumačenje se provlači od najranijih dana kršćanstva, sv Ambrozije izlaže kako je ruža dobila trnje; prije nego li je postala zemaljski cvijet ruža je rasla u zemaljskom raju bez trnja. Na temelju te priče Djevica Marija se naziva "ružom bez trnja" jer je po dnevnoj tradiciji bila izuzeta od svih posljedica iskonskog grijeha.

Sl.19: Ruža

Šumarica (lat. Anemone) je simbol boli i smrti prema helenističkoj mitologiji. Priča o Adinosu koji je navodno umro na lijehi šumarica, a one su pri tome od bijelih dobile crvene cvjetove. Značenje ove biljke-bolesti i smrti prikazuje i pojavljuje se u prizorima razapinjanja, vezana je za Djevicu Mariju izražavajući njezinu bol zbog muke Kristove, govori se da je šumarica ponikla na Kalvariji na dan Kristove smrti. U prvim vijekovima kršćanstva trolist šumarice uzimao se kao znak Trojstva.

Sl. 20: Šumarica

Zumbul ili Jacint (lat. Hyacinthus) – ponekad se opisuje kao simbol kršćanske razboritosti, duševnog mira i želje za nebom. Njegova se simbolika oslanja na helenističku mitologiju. Postoji, naime, priča o krasnom mladiću Hijacintu kojeg je nesretnim slučajem ubio Apolon dok se poigravao diskom. Apolon je tada učinio da iz mladićeve krvi nikne zumbul.[9] (Na grčkom se zumbul zvao “Aidi”, ono što bi kod nas preveli kao “jao-jao”, jer izražava Apolonovu tugu i čežnju za umrlim Hijacintom kojeg kasnije oživljava i uzdiže na nebo)

Sl.21: Zumbul

2.3 UMJETNICI INSPIRIRANI FLORALNIM MOTIVIMA

U području umjetnosti tekstila i vlakana, cvjetni motiv uvijek je bio popularan izbor dizajna; stilski postoji bogata i raznolika povijest njegova korištenja. Primjeri se mogu naći širom svijeta, u kulturama koje se protežu od drevne Kine, srednjovjekovne Indije, do suvremenih umjetnika koji su do danas uključeni u velike gradske umjetničke krugove.

Umjetnici tekstila koji su nadahnuti cvijećem posebno ističu nove i fascinantne metode oživljavanja takvog motiva.

Floralni motivi su često zastupljeni u umjetničkom svijetu, priroda diše svuda oko nas i treba obratiti pozornost posebno na ono što je stvoreno oko nas, gledati kako se živa bića ponašaju, velika je atrakcija oko nas koja nas privlači estetikom. Kombinacija nečeg što je stvarno i možda nešto što je ne stvarno u našim mislima- treba razraditi u ideju i pri tome dobro iskomunicirati sam sa sobom ali i sa ostalim umjetnicima oko sebe i savjetovati se na jedan način za daljnu razradu ideje.

Naravno, ostali umjetnici koji nisu tekstilni dizajneri nego slikari, kipari, arhitekti su također povezani sa radom u realizaciji i inspiraciji.

Dizajneri tekstila koji su se posebno istaknuli svojim floralnim motivima (vezani za moj završni rad) i s kojima sam se mogla pronaći u ideji razrade su: Lindsay Taylor, Makoto Azuma, Melissa Zexter, Brigitte Picavet i Cas Holmes.

Neki od umjetnika koji nisu dizajneri a inspirirali su me svojim bogatim izdanjem cvijeća su: Oscar-Claude Monet i Vincet Willem Van Gogh. Bogata simbolika, promjenjiva priroda ovih osjetljivih biljaka i raznolike palete boja koje nude pokazale su se izvorima inspiracije stoljećima. Osim njihovog okolišnog značaja, kreativce i umjetnike cvijeće odavno privlači i zbog njihovih kvaliteta.

2.3.1 OSCAR-CLAUDE MONET

Claude Monet poznat rođen je 14.studenog 1840.godine, utemeljitelj je francuskog impresionističkog slikarstva (posebna primjena u slikanju krajolika) i najdosljedniji je praktičar filozofije pokreta izražavanja vlastite percepcije pred prirodom.

Floralni motivi zastupljeni kod Moneta su u seriji slika lopoča koja su postala njegova poznata djela. Sastoji se oko 250 uljanih slika. Djela oslikavaju njegov cvjetnjak u domu u Givernyju.

Monet se koristio živahnim i bogatim bojama pri izradi djela lopoča , obojane su impresionistički. Ovo djelo se razlikuje od njegovih prethodnih slika i ostalih impresionističkih slikara po načinu na koji je gledatelj "uronjen" u lopoče. Impresionistički krajolici često su trebali prikazati čitav vidik, ali Monet svojim ljljanima usredotočuje čitav fokus.

Sl. 32: Rad 'Water Lilies'

Sl.33: 'Rad 'Bouquet of Sunflowers'

2.3.2 VICENT WILLEM VAN GOGH

Vincent van Gogh, rođen 30. ožujka 1853., nizozemski slikar, jedan od najvećih postimpresionista . Upečatljiva boja i oblici njegovog djela snažno su utjecali na ekspresionizam u modernoj umjetnosti. Van Goghova umjetnost postala je zapanjujuće popularna nakon njegove smrti, posebno krajem 20. stoljeća, kada se njegovo djelo prodavalo za rekordne iznose na aukcijama diljem svijeta.

Gogh je posjećivao različite muzeje i nalazio se sa drugim slikarima čime je proširio svoje znanje te je krenuo eksperimentirati sa uljanim bojama 1883.godine. Povezanost s mrtvom prirodom i krajolikom ga je inspirirala.

Njegovo veliko razdoblje koje ga je i obilježilo, povezano je sa radovima koje prikazuju procvale voćke, autoportrete, poglede na grad i okolicu, interijere i eksterijere kuće, suncokrete i krajolike. U tim je razdobljima nastojao poštivati vanjski vizualni aspekt lika ili krajolika. Svoju slobodu je dao svojoj individualnosti, i počeo cijediti cijevi uljne boje direktno na platno.

Životopisnu prirodu mrtvih priroda omogućilo je uvođenja novih pigmenata koje je Van Gogh koristio u stvaranju danas poznatih žutih nijansi. Cvjetne slike korištene su za ukrašavanje takozvane 'žute kuće u Airesu'.

Sl.34: 'Iris'

Al.35: 'sunflowers'

2.3.3 LINDSAY TAYLOR (3D umjetnost tekstila)

Tekstilna dizajnerica Lindsay Taylor bavi se 3D vezenom tekstilnom umjetnošću, cvijeće joj je glavna inspiracija. Koristeći razne tehnike, uključujući ručni vez, slikanje, bojenje, filcanje, ožičenje i apliciranje, rekreira predmete poput torbi, cipela, haljina, kape.

Kaffe Fasset je jedan od umjetnika koju ju inspirira kao 'tinejdžera'. Proučavala je njegov rad i prikupljala podatke, zaintrigirala ju je njegova osjećajnost za boju. Tekstilna umjetnost ju je privukla iz razloga što je to nešto "svježije" kod umjetnika, ima

posebnu kreativnu stranu koja je puna sadržaja u kojima može raditi i kombinirati različite vrste tehnika.

Njezin se studio nalazi na rubu velike šume na otoku Wight, idealno okruženje za bilo kojeg umjetnika fasciniranog autohtonom faunom i florom koji naseljavaju britanske šume i ruralne krajolike. Ovdje se oblikuje njezin tekstilni rad. Divlje cvijeće, biljke penjačice zajedno s mrljom šumskog dna pružaju očaravanje koje svijet velikih čini malim, a obično pretvara u neočekivane predmete kako bi ih oduševilo i zadivilo.

Proces rada kojeg Lindsay preferira je skupljanje materijala i proces odabira, svaki materijal priča svoju priču i ne može se sve ujediniti sa svim tehnikama, studio u kojem radi održava i potom pravi kreativni "nered". Posljednjih osam godina Lindsay stvara jednokratna umjetnička djela koja su bila izložena u galerijama i muzejima na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Njezina se praksa razvijala tijekom vremena, a oblik umjetnosti se samo razvio.

Sl.22: Lindsay Taylor

Sl.23: Rad umjetnice 'Book' 2013.

Sl.24: Lindsay Taylor, Crocus bag

2.3.4 MAKOTO AZUMA

Makoto Azuma, umjetnik koji posjeduje svoj podzemni botanički laboratoriju u Aoyami. Rođen je 1976. godine u prefekturi Fukuoka, Japan. Kao umjetnik cvijeća, vlasnik je Jardins des Fleurs u Tokiju, a poznat je po svojoj biljci 'visoke mode' i cvjetnim instalacijama koje su širom svijeta izložene od 2005. Nedavne izložbe uključuju 'Distortion & Flowers' i njegove botaničke skulpture.

Kombinirajući svoje znanje iz povijesti sa suvremenim stvaralaštvom, Azuma nastoji eksperimentirati u redu da „poveća egzistencijalno vrijednost biljaka i cvijeća u botanici pronalaženjem najtajanstvenijih prikaza kako bi ih mogao pretvoriti u umjetničke izraze.

Njegov je rad lijep, bizaran i emocionalno provokativan, svaki projekt dio žanra koji je nazvao "živom umjetnošću". Kroz jednostavni i nasilni pristup flori, Azuma je u stanju komunicirati nesvjesno , teško prevesti japanski koncept zbog kojeg mu se čelo nabralo dok pokušava objasniti njegovo značenje. Njegov rad, kaže, predstavlja "privlačnost prema stvarima koje blijede", ali da su emocije vezane uz izbjegavanje dvostruke: prolaznost dragocjenih stvari ustupa mjesto tuzi, ali ima i ljepote u spoznaji da smo uspjeli da uopće svjedočim tim stvarima.

Lukovica je cvijeće koje ga fascinira i bavio se njime, ruže su odabir koji ovom umjetniku ne pristaje, prema njegovom tumačenju to je nešto što mu se ne sviđa, ne privlače ga i nije mu zanimljivo, ne diše svojom posebnosti. Cvijeće smatra posebnim darom, mijenja se svaki dan, voli ga promatrati od samog početka i pamti njegov rast.

"Cvijeće su živa bića. Dakle, morate se prema njima pravilno ponašati. Otvorite im svoje srce. U Japanu, u *ikebani* [japanska umjetnost aranžiranja cvijeća ili „način cvijeća“] kažu da slušate glas cvijeta, da tako kažem. Važno je živjeti kao takav. Poanta nije vidjeti cvijeće kao predmete, već kao živa bića. Slušajte glas biljke. Budite svjesni toga."

Sl.25: Makoto Azuma

Sl.26: Rad umjetnika Azume u laboratoriju

Sl.27: Rad Makoto Azume

2.3.5 MELISSA ZEXTER

Melissa Zexter rođena je u Rhode Islandu, a trenutno živi u Brooklynu, NY. Diplomirala je fotografiju na Rhode Island School of Design i magistrirala na Sveučilištu New York.

Izlagala je diljem Sjedinjenih Država i na međunarodnim izložbama, uključujući izložbe u galeriji Muriel Guepin, NY, Muzeju dizajna Triennial u Milanu, Italija, Muzeju obrta Fuller, MA, galeriji Robert Mann, NY i Muzeju umjetnosti Bronx. Njezin je rad objavljen i recenziran u brojnim publikacijama.

Njezini radovi obično započinju digitalnom ili analognom fotografijom, kojoj dodaje sloj ručno ušivanog veza. Koristi razne stilove vezenja, "u rasponu od naizgled slučajnih šavova različitih boja, do šavova nalik uzorku pojedinačnih ili nadopunjujućih nijansi".

Fotografira žene, a njezine teme uključuju prikaze ženstvenosti i istraživanje ženskog identiteta.

Žene često nose veo, što naglašava tradicionalno ženske crte na način koji poziva gledatelja na osobnu introspekciju u život tih žena.

Melissa Zexter kombinira vez s fotografijom. Ručno šiva izravno na fotografije koje je snimila, kombinirajući tradicionalnu praktičnu vještinu, vez s modernim i masovno ponovljivim postupkom, fotografiju.

Prema opisu svojih radova u tehnici kojoj se bavi i istražuje ju, Melissi kao dizajnerici tekstila temeljna briga je istražiti materijalni status fotografije kao trodimenzionalni objekt.

Sl.28: Melissa Zexter – Woman with Veil

Sl.29: Melissa Zexter

2.3.6 CAL HOLMES

Cas Holmes je diplomirala likovnu umjetnost, kao sredstvo za razvoj svog rada putovala je i izrazila se kao umjetnica tekstila. Konkretno, posjetila je Japan tijekom dva razdoblja dugotrajnog studija, istraživala umjetničke organizacije (koristeći ponovno korištene i pronađene materijale) u Kanadi.

Na njezin rad snažno utječe suprotstavljanje prirodnih i izgrađenih svjetova, a ona neprestano razvija tehnike temeljene na crtanju i korištenju boja.

Tijekom godina umjetničke umjetnosti nastavila je stvarati vlastita djela koja su bila izložena na nacionalnoj, pa čak i međunarodnoj razini.

Odjeću, biljni materijal, tiskani papir- koristi sve od navedenog što joj se sviđa ili pronađe, također voli stare tkanine koje su joj predstavljaju posebno zadovoljstvo. Isprani su toliko puta da vlakna postaju vrlo prijemčiva za boje i tragove. Pronađeni materijali, slojevi

kolažiranih tkanina, izrada kompozicija i dodavanje detalja u šavovima dio su postupka njezinih radova.

Nakon završetka studija na UCA u Kentu, Cas Holmes studirala je izradu papira i tekstila u Japanu, uz podršku stipendije Winston Churchill Memorial i stipendije Japan Foundation.

Poveznice između zemlje, mjesta i okoliša, stalni su izvor inspiracije za njezine projekte i suradnje. Putuje, predaje i izlaže na međunarodnom nivou, uključujući dobrotvorne organizacije kao što je Plantlife. Dobila je nagradu "Ponos Britanije" od Instituta NRI (Indija / UK 2010.) za svoje dobrovoljne umjetničke projekte u Indiji i izvrsnost u svom području.

Sl.30: Rad umjetnice Cal

Sl.31: Cal Holmes

3. METODIKA RADA

3.1 Izrada veza

Veza kao jedan od oblika umjetnosti postoji već nekoliko generacija stoljeća, oduševljavajući oko i dajući ženama u modi više mogućnosti za samo izražavanje kroz odjeću.

Službeno se smatra da je povijest vezenja započela u Kini, da su tu otkrivene prve svilene haljine, ukrašene malim šavovima od zlata i srebra. Nalazi se datiraju u 5. stoljeće prije Krista. e. i preživjeli do danas, što ukazuje na visoku kvalitetu uloženog materijala i rada. Kineski je vez učinio značajan utjecaj na razvoj ove vrste rukotvorina u Japanu, Bizantu, a kasnije i u drugim europskim zemljama.

U Rusiji je pronađena odjeća, izvezene kamenjem i perlicama, datirane u 1. stoljeće prije Krista. To upućuje na zaključak da se razvoj veza u povijesti odvijao paralelno u različitim dijelovima svijeta. Neki izvori tvrde da je u vrijeme Vladimira Monomaha prva škola veznjaka već bila stvorena na temelju Samostan sv. Andrije.⁵

Postoje različite vrste veza, no za svaki vez treba imati dobru opremu kao što su: odabir boda kojim će se raditi, materijal uključujući različite vrste konca što je bitna stavka i za iglu, one lako pucaju i pri odabiru moramo paziti koju vrstu tj. debljinu igle uzimamo. Škare, kao i crtači pribor su također važan dio veza jer bez njih ne možemo krenuti, kao i na odabir tkanine.

Veza se koristi u različite svrhe, jedna od njih može biti vez u ručnom radu poput stolnjaka, nadstolnjaka, miljetića, koriste se za ukrašavanje u interijeru. Nošnje su upotpunjene u modi različitim vrstama veza, ne uključujući svaki dio odjevnog predmeta pri vezenju, danas se vez koristi ne samo u tradicionalnoj odjeći nego i ostatku mode kao nekakav jednostavniji detalj.

---

⁵ <https://hr.puntomariner.com/the-history-of-embroidery-types/>

Sl. 36: Vez u platnu

Sl. 37: Vez kao primjer u kućnom

Dekoru

Vež kojim su izrađeni radovi su Lančanac, Obamet i Pečki vez. U izradi samog veza morala sam naučiti tehniku rada uz veliku pomoć moje bake Marije Rukavina koja me je vodila kroz proces izrade u iduća tri veza koja sam opisala uz pomoć literature.

Lančanac je vez koji sa strane lice možemo vidjeti kao male karike, s naličja vez vidimo kao zrnčani bod. Iгла se zabada tako da se prolazi s njom ispod materijala i karike koja se veze. Ovaj tip veza je čest u tekstilu i može se vidjeti u krajevima poput Zagorja, Like, Posavine.

Sl. 38: Izgled veza s lica

Sl. 39: Izgled veza s naličja

Obamet je ukrasni bod i može biti gust i rijedak, bod kod kojeg se igla s niti zabada da nit bude tj. leži ispod ruba šiljka igle, lako je prepoznatljiv na predmetu koji se uglavnom nalazi na rubu, npr. kod marama.

Sl. 40: Izgled boda s lica

Sl 41: Izgled boda s naličja

Pečki vez se izrađuje u dva boda. ⁶ Poput plosnog veza prvi bod pokriva cijelu naznačenu širinu, ali se igla vraća na pravu stranu u gornjoj trećini. Drugi bod prelazi preko rane niti sa dva niza kratkih usporednih zabodaka. Pečki vez nalazimo na pečama, poculicama, ženskom odijelu i uporabnim predmetima. Vez brojem je vez koji s obje strane pokriva površinu materijala koji se veže. Vez na dva lica je vez kojim se gusto pokriva označena površina. Bod se zabada do boda tako da niti položene usporedno jedna do druge ispunjavaju željeni oblik, a isto nastaje i na naličju.

Sl. 42: Pečki vez s lica

Sl. 43: Pečki vez s naličja

⁶ <https://siscia.hr/vez/>

3.2 Materijal i pribor

Pri izradi završnog rada, materijal i pribor koji su mi bili potrebni su đerđef (tur.= drveni okrugli okvir za vezenje), škare, konci (mulina, runolist) različitih debljina i boja, igle različitih veličina, platno (bijeleg i plave boje), vrpca pomoću koje će đerđef imati funkcionalnost postavljanja rada u kućni dekor, indigo papir (plavi papir pomoću kojeg se prenosi crtež na platno).

Sl. 43: Pribor

Razrada ideje je skica na formatu A4 i A3 papira, okrugli dio sam radila pomoću đerđefa-prenijela sam njegovu veličinu na papir te smjestila ideju u centar kako bi ostavila dovoljno prostora za cvjetove i listove koji trebaju biti smješteni na određeno platno. Nakon skice, crtež treba prenijeti indigo papirom na platno kako bi u vezenom dijelu bilo lakše prikazati cvjetove i ostale elemente.

Sl. 44: Indigo papir

Boja u odabiru konca je najvažnija u vezenju jer treba uskladiti sve boje cvjetove kako bi odgovarale u cjelini.

Vež je dio koji zauzima najduži dio posla, za jedan rad potrebno je nekoliko sati veženja, ovisi o vrstu boda i veličini cvijeta.

Sl 45: Izrada rada na platnu

Nakon vezenja idući dio je učvršćivanje platna u đerđef (gornji dio se zateže nakon priloženog platna unutar drvenih krugova) pomoću kojeg je zamisao da rad na kraju izgleda kao "slika" u kućnom dekoru.

Nakon učvršćivanja, dio koji je potreban kako bi rad bio funkcionalan na zidu je element pomoću kojeg će se učvrstiti, kao zadnji element izabrala sam vrpču neutralne boje koja je vezana pri samom vrhu u mašnu.

Sl.46.:Vez u plavom platnu učvršćen u đerđef Sl.47:Vez učvršćen u đerđef

Na fotografijama pod brojem 46. i 47. sam radila Margarete. Prvi rad je vezen bojama koje nisu karakteristične za ovaj cvijet inače bijele boje. Prvi rad je smješten u format kako bi izgledao kao da je cvijet još ne ubran. Na horizontalnoj liniji koja predstavlja zemlju iz kojeg cvijet izrasta, korišten je konac smeđe boje. Cvjetovi su rađeni u dvije nijanse plave, tamnijih tonova od podloge, kako bi se isticali, a opet naglašavali plavu boju platna. Druga boja cvijeta je također rađena u dvije nijanse narančaste boje, prema unutrašnjoj strani cvijeće je tamnije, a prema vanjskoj svjetlije. Kod drugog rada, gdje su latice vezene u bijeloj boji, kompozicija je spiralna. Margareta je u "lancu" vezena s različitim brojem latica povezana zelenim koncem tj. peteljkom.

Sl. 48: Vez na platnu

Na fotografiji su prikazani cvjetovi s kojima sam započela svoje radove, nisu bili učvršćeni u đerđef, složeni su u redu. Prvi je crveni Mak koji je vezen u crveno boji, s dva veća, koloristički komplementarna zelena lista i dva manja žuta cvijeta koja izlaze iz stabljike. Sljedeći rad je fokusiran na kombiniranju toplih i hladnih boja različitih cvjetova pri kojoj sam koristila žutu, boju "breskve", svijetlo plavu, bijelu i zelenu. Zadnji je Suncokret, narančaste i žute boje s tri velika lista u kojima sam koristila dvije nijanse svijetle i tamnije zelene.

Sl. 49: Rad u đerđefu,

Sl.50:Rad u đerđefu

Na plavom platnu nalazi se Lavanda. Slobodno raspoređene stabljike grupirane su u centru kompozicije kao i kod većine radova. Ljubičasta je boja ovog cvjeta u prirodi te sam ga zamislila prikazati u realnoj boji te u skladu s listovima i stabljikama u svijetlo zelenoj, pri čemu sam dobila približno identične boje koje se mogu vidjeti u herbariju za ovaj cvijet.

Idući rad je na bijelom platnu, radila sam ga uz kraj đerđefa, smještaj ovih biljaka nije centriran, raspoređen je tako da je stabljika valovita linija te djeluje isprepletено i iz nje izlaze cvjetovi različitih veličina i boja.

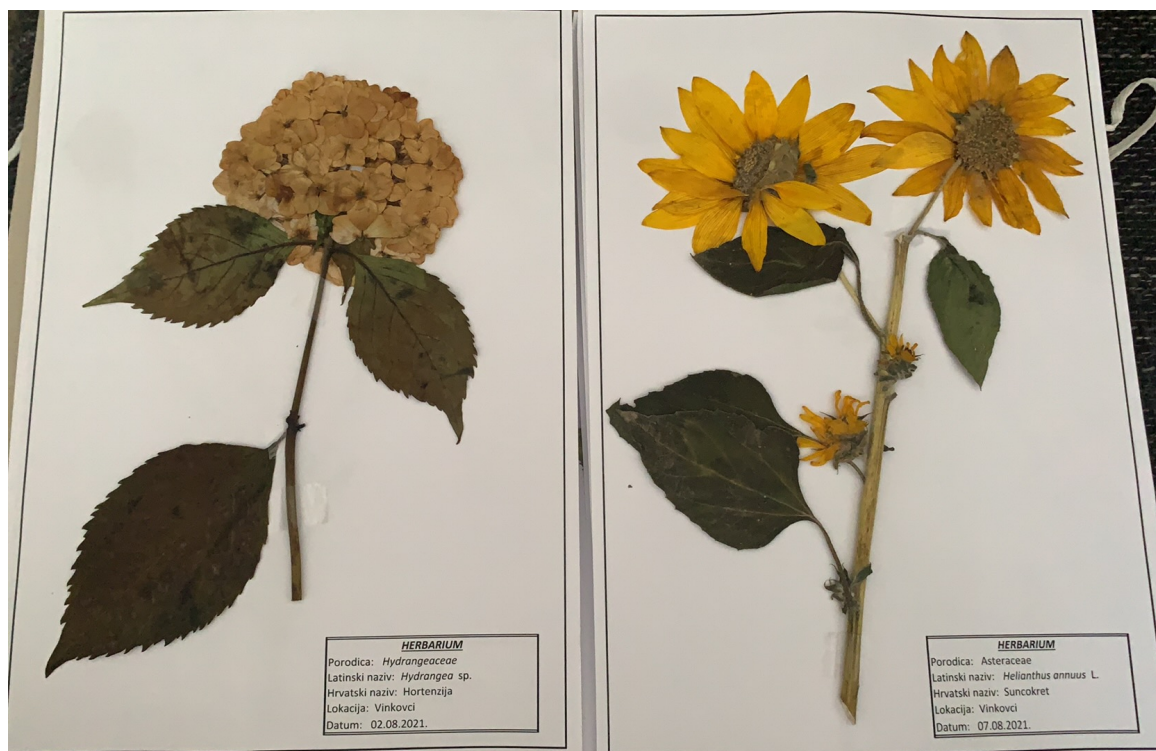
Sl.51: "Oleander"

Rad u kojem je cvijet smješten u strogi centar i okružen " lancem" listova je "Oleander". Taj cvijet je u različitim nijansama ružičaste i ima puno manje latica u stvarnosti, no kako je vez krenuo, radila sam ga po uzoru na taj cvijet i promijenila sam izgled Oleandera. Stilizirala sam ga tako da sam dodala laticе te izmijenila izvornu boju latica koju sam gradirala u tri tona.

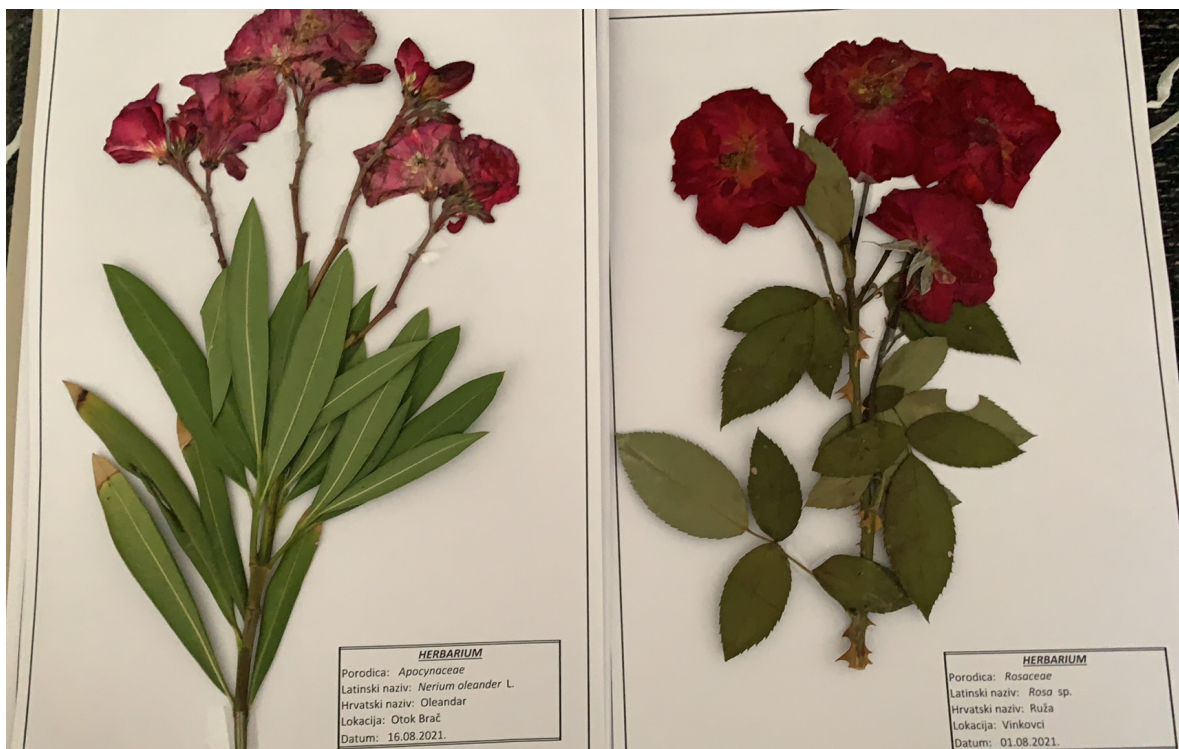

Cvjetove sam prikupljala u Vinkovcima i nekoliko primjeraka imam s Otoka Brača i iz Splita. Pri izradi herbarija mi je pomogla ujna Marina Rukavina koja je završila studij na Fakultetu šumarstva i drvne tehnologije u Zagrebu.

Pri ubiranju cvjetova poželjno je da kiša ne pada, a ukoliko je padala cvijet se ubire jedan dan nakon pada kiše. Proces izrade se radi s novinskim papirom, nakon što je cvijet ubran umota se u novine u dva lista papira pri čemu posebno treba obratiti pozornost da se cvijet ne slomi. Nakon što je odabrani cvijet umotan treba ga poklopiti knjigama koje su teže (poput enciklopedije) i tri puta dnevno mijenjati novinski papir (ujutro, poslijepodne i navečer). Proces traje 10-14 dana što zavisi o biljci, nakon određenog perioda cvijet se lijepi na papir a4 formata i lijepi se sa trakom (selotejp). Ispod svakog cvijeta u donjem desnom kutu je navedeno ime cvijeta na latinskom i hrvatskom jeziku, gdje je ubran te datum njegova branja.

Sl.52.- Hortenzija i Suncokret u mapi herbarija

Sl.53.- Oleandar i Ruža u mapi herbarija

Sl.54.-Vrtni hibiskus i Poljski mak u mapi herbarija

4. ZAKLJUČAK

U završnom radu sam se doticala bitnih pojmova koji bi mi pomogli pri izradi i realizaciji svoje ideje.

Biljni život je općenito nešto što me je uvijek privlačilo, kroz literaturni sadržaj saznala sam kako napraviti herbarij i više o samoj povijesti određenih biljaka, kako se uzgajaju, koje su karakteristike, sama simbolika cvijeta čak i kroz religiozne priče. Istraživanjem sam saznala kako određene boje djeluju na samog čovjeka, što predstavljaju i u koje svrhe služe u određenim situacijama.

Radovi su prikazani i izrađeni u tri veza: Lančanac, Obamet i Pečki vez. Glavni dio vezenih radova ovih floralnih motiva se bazirao na inspiraciji nekoliko umjetnika i dizajnera tekstila te mape herbarija na kojoj sam, skupljanjem različitih biljaka, temeljila praktični dio svog završnoga rada.

Istraživala sam promjene koje su se javljala u izgledu biljaka prilikom procesa prešanja i to sam iskustvo primijenila u prikazu izgleda latica, stabljika i listova biljaka. Pojedini cvjetovi su vezeni prema stvarnom izgledu iz herbarija, dok su drugi cvjetovi vezeni uz određena likovna odstupanja od izvornika i prema inspiraciji pojedinih likovnih umjetnika.

U ovom radu vez je spoj tradicije i modernog; cilj je bio oživjeti ovu tradicionalnu tehniku zanimljivim likovnim rješenjima za koje sam ideje crpila iz neiscrpnog bogatog svijeta prirode.

5. LITERATURA

1. TRINAJSTIĆ, I., 1978: Sistematika bilja (Embriobyonta)
2. Herbarijski priručnik, Toni Nikolić
3. Juddy Brittain 1980., Enciklopedija ručnih radova,
4. Cheralyn Darcey, 2018., Flowerpaedia: 1000 Flowers and their Meanings
5. Ernst Lehner and Johanna Lehner, 2003., Folklore and symbolism of flowers, plants, and trees
6. "Povijest umjetnosti" H. W. Jansona, 2013.
7. <https://www.britannica.com/> pristupljeno:01.06.2021.
8. <https://filozofskoteoloski.wordpress.com/2018/09/09/simbolika-cvijeca-u-krscanstvu/?fbclid=IwAR1BkJuRjB3aCtivMORo5tu73IMSNLIXLVNqWSvyCyZBX1aGi9LwrgCKNvo> pristupljeno: 05.06.2021.
9. <https://botanickivrt.biol.pmf.hr/povijest/?fbclid=IwAR3sGTmblbNKKaG4Ll0meXjK0U-EHY-ySEgNETSfZp5OuQsmexAQhu0Th5U> pristupljeno:03.06.2021.
10. <https://www.textileartist.org/> pristupljeno: 07.06.2021.
11. <https://tlmagazine.com/> pristupljeno: 10.07.2021.
12. https://artsandculture.google.com/story/10-artworks-inspired-by-flowers/fwIS781eEFtoKQ?fbclid=IwAR3eavRv0UJSQu3sWEbXKNksztj_xaXUpauNe3czPXzJDgAkrh9VHx_C8iw pristupljeno: 13.06.2021.
13. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=35937> pristupljeno: 15.07.2021.
14. <https://siscia.hr/vez/> pristupljeno: 22.08.2021.

6. IZVOR SLIKA

Internetske stranice:

Slike 1-2; <https://botanickivrt.biol.pmf.hr/o-vrtu/> pristupljeno: 03.06.2021.

Slika 3:

https://www.google.com/search?q=herbarij&sxsrf=ALeKk02WQVdqMB6n2887QV7nmf6NJx_3xw:1629826970520&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwj0u_3MmsryAhUchf0HHXGsC4UQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1536&bih=664#imgrc=Hr7dhX4StOOlzM pristupljeno: 16.08.2021.

Slike 4-21:

https://www.google.com/search?q=cvijet&tbn=isch&ved=2ahUKEwiy_76bm8ryAhUF2qQKHchvD34Q2-cCegQIABAA&oq=cvijet&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECAAQQzIFCAAQgAQyBAgAEEMyBAgAEMyBAgAEMyBQgAEIAEMgUIABCABDIFCAAQgAQyBQgAEIAEMgUIABCABDoHCCMQ6gIQJzoECCMQJzoICAAQgAQOsQNQgSxYzDZg-DdoAXAAeACAAY0BiAHrBZIBAZAuNpgBAKABAaoBC2d3cy13aXotaW1nsAEKwAEB&scient=img&ei=PzAIYfLjCYW0kwXI373wBw&bih=664&biw=1536 pristupljeno: 16.08.2021.

<https://filozofskoteoloski.wordpress.com/2018/09/09/simbolika-cvijeca-u-krscanstvu/> pristupljeno: 16.08.2021

Slike 22-24:

https://www.google.com/search?q=:+Lindsay+Taylor,+Crocus+bag&sxsrf=ALeKk024w ohkOCwuQLW7n7AkZ7ffLWPzoA:1629827250637&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjcusbsm8ryAhVqhv0HHceVAGEQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1536&bih=664 pristupljeno: 07.06.2021.

Slike 25.27:

https://www.google.com/search?q=Makoto+azuma&tbn=isch&ved=2ahUKEwj43IXUm8ryAhULJcUKHba_CIQQ2-cCegQIABAA&oq=Makoto+azuma&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECAAQEzIECAAQEzIECAAQEzIECAAQEzIICAAQBRAeEBMyCagAEAgQHhATMggIABAIEB4QEzIICAAQCBAeEBMyCagAEAgQHhATMggIABAIEB4QEzoECCMQJzoECAAQQzoICAAQsQMQgwE6BQgAEIAEOgQIABADoggIABCABBCxAzoECAAQHIDQpwdYocAHYKrBB2gBcAB4AIABjAGIAbYMkgEEMC4xM5gBAKABAaoBC2d3cy13aXotaW1nwAEB&scient=img&ei=tTAIYbiuLovKIAa2_6qgBQ&bih=664&biw=1536 pristupljeno: 07.06.2021.

Slike 28-29:

https://www.google.com/search?q=Melissa+Zexter+%E2%80%93+Woman+with+Veil+Sl.29:+Melissa+Zexter&sxsrf=ALeKk02GDWAB4ky45ai48BVA_JN-ZPnYnw:1629827431103&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjUnM2onMryAhVNh_0HHRXeCaAQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1536&bih=664 pristupljeno: 07.06.2021.

Slike 30-31:

https://www.google.com/search?q=textile+designer+Cal+holmes&tbm=isch&ved=2ahUKewjzp4zFnMryAhXP-qQKHRPgDA4Q2-cCegQIABAA&oq=textile+designer+Cal+holmes&gs_lcp=CgNpbWcQAzoECCMQJ1DAelijywFg_9ABaAFwAHgAgAHXAYgB9ReSAQYwLjI0LjGYAQCgAQGqAQOnd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&scient=img&ei=ojEIYfPOM8_1kwWTwLNw&bih=664&biw=1536

pristupljeno: 07.06.2021.

Slike 32-35: <https://artsandculture.google.com/story/10-artworks-inspired-by-flowers/fwIS781eEFtoKQ> pristupljeno 13.06.2021.

Slike 36-37: <https://siscia.hr/vez/> pristupljeno: 22.08.2021.

Slike 38-54.: Moja galerija